

‘Vriendelijke’ leeuwen van de gasfabriek waken straks over Ebbingehof Groningen

Albert-Jan Garama • 21 juni 2021, 13:00 • [Stad](#)

Joan Stam (links) en Diana Lourens. Foto: Albert-Jan Garama

Deel dit artikel

De twee gevleugelde leeuwen van het stokerijgebouw van de voormalige gasfabriek keren na ruim 100 jaar terug op hun oude plek. Vanaf de Ebbingehof waken ze straks, gepimpt en wel, over een plein in het Ebbingekwartier. Wie was de beeldhouwer van deze leeuwen?

„Kijk, dat is de nieuwe plek voor de gevleugelde leeuwen.” Joan Stam, voorzitter Stichting Ebbingehof, probeert zich verstaanbaar te maken in het bouwlawaai en zoekt met haar ogen langs hekken, bouw materiaal en steigerbuizen naar de vooringang van het nieuwe wooncentrum voor 50-plussers. Aan de Ebbingehof in hartje Ebbingekwartier op het voormalige CiBoGa-terrein wordt druk gebouwd. Hard werkende en zwetende bouwvakkers, getimmer en gekletter op een zinderende zomerdag.

De twee ruim 100 jaar oude gevleugelde leeuwen van het stokerijgebouw van de voormalige gasfabriek keren terug op hun oude plek. Niet als zomaar een ‘schouderstuk’, maar als kunstwerk aan de vooringang van de Ebbingehof dat in november de deuren opent.

Praktisch en symbolisch

Van 1909 tot 1961 hadden de twee gevleugelde leeuwen van het stokerijgebouw zowel een praktische als symbolische betekenis. Ze dienden als ‘schouderstukken’ om een uitbreiding op de eerste verdieping te stutten.

Volgens Diana Lourens, beeldbeheerder van Kunstpunt Groningen, heeft de leeuw vanaf de Middeleeuwen - en vermoedelijk al veel eerder - een symbolische betekenis.

Ze waren als wachters te zien bij paleis- en kasteelpoorten. In die tijd dacht men dat de leeuw met de open ogen sliep: een symbool van moed en waakzaamheid.

Stam vult aan: „De ‘gevleugelde leeuw’ staat symbool voor kracht, spiritualiteit en bezinning. Deze twee stralen dat ook uit. Het zijn zachte leeuwen, niet van die gevaarlijk grommende beesten. Ze lijken vriendelijk te glimlachen. Ik denk trouwens niet dat men vroeger nadacht over de symbolische waarde, ze wilden een gebouw gewoon mooi maken. Een ornament heeft tenslotte ook een decoratieve functie. In plaats van een rechte paal zet je er dan een gebeeldhouwde leeuw neer.”

Indrukwekkende aanwezigheid

De sloophamer velde in 1969 de gasfabriek, die sinds 1961 gesloten was. De twee gevleugelde leeuwen kregen eerst een plek op het CiboGa-terrein, ze verhuisden later naar de gemeentelijke opslag.

De ornamenten van Belgisch hardsteen – ‘dat kan wel tegen een stootje’, zegt Lourens – liepen enige inwateringsschade op en erodeerden in die 100 jaar licht. Na een grondige schoonmaaktbeurt worden ze straks, gepimpt en wel, een indrukwekkende aanwezigheid van Ebbingehof en het voorliggende plein.

Lourens zorgde er samen met Stadsbeheer, architect Moriko Kira en Stam voor dat de hardstenen schouderstukken konden worden teruggezet. „De gemeente Groningen heeft een aantal kunstwerken in opslag. Als er iets tussenstaat waarvan ik denk dat het interessant is voor een nieuwe plek, dan stel ik dat voor

aan de projectleiders van Ruimtelijke Ordening en die hebben weer contact met de architecten. Als je ook nog eens de bewoners erbij betrekt ga je met z'n allen kijken of er wat moois te behalen valt.”

Architect Kira bleek enthousiast over het idee van Lourens en plaatst de gevleugelde leeuwen geheel gefinetuned terug op hun plek, compleet met een zorgvuldig uitgekozen sokkel en een luifel.

Stam: „De architect vond het lieve leeuwen die een waardige plek verdienden. Ook al zijn ze oud, ze worden niet zomaar tegen de gevel gekwakt. Sterker nog, ze kon de beelden goed inpassen in het ontwerp en de omgeving van Ebbingehof. Ze krijgen de beste plek met uitzicht op het plein. Het klinkt misschien als ‘dat is even snel te regelen’ maar in feite waren we hier al een jaar of vijf mee bezig. De twee beelden worden na de zomer geplaatst.”

Op zoek naar de beeldhouwer

Uit onderzoek in de Groninger Archieven bleek dat het stokerijgebouw is gebouwd door aannemer Lubbe Oldenburger en mede-aannemers Roelf Jansen en Melle Pehlig. Echter, de beeldhouwer van de gevleugelde leeuwen is onbekend. Lourens: „Die twee leeuwen zijn echt heel bijzonder. Je kunt ze zien als ornamenten van toen, wij beschouwen de beelden nu als kunst.”

Om te achterhalen wie de maker is plaatste Lourens onder meer een oproep in de Groninger Gezinsbode. Zij hoopt het antwoord ergens te vinden bij de aannemer. Aannemers werkten destijds, net als vandaag de dag, vaak met vaste onderaannemers en beeldhouwers. De oproep leverde

Kunstpunt zo'n veertig reacties op met, inderdaad, aanwijzingen richting de aannemer. Zo kende iemand de achterkleinzoon van Oldenburger, maar de gouden tip met een concrete naam is er nog niet.

Stam: „We zijn heel enthousiast dat op precies dezelfde plek een mooi stukje historie terugkomt.” Stam draait zich om en probeert opnieuw de beoogde plek van de twee gevleugelde leeuwen te vinden. „Ja, ik ga er straks ook wonen. Daar zie ik naar uit”, zegt ze boven het bouwlawaai uit.

Weet u meer over de beeldhouwer van de twee gevleugelde leeuwen? Stuur een mail naar info@kunstpunt groningen.nl.

Gevleugelde leeuwen Kunstpunt Groningen

Hoe komen jonge mensen uit de middenklasse nog aan een huis? 'Ze moeten niet alleen in Den Haag zijn, maar vooral ook bij hun eigen gemeente'

Ze zijn te groot voor servet en te klein voor tafellaken. Jonge mensen uit de middenklasse komen heel moeilijk aan een huis. Vier maatregelen die de woningnood kunnen ledigen.

Het gebouw van een vroegere technische school in Groningen wordt, samen met een aantal bijgebouwen, binnenkort omgebouwd tot een complex met 75 appartementen, loftwoningen en penthouses. Foto DvhN

[Hilbrand Polman](#) • 22 september 2021, 15:55 • [Drenthe](#)

Deel dit artikel

-
-
-
-

Ze delen een appartement maar betalen nog steeds een belachelijk hoge huur. Of ze zijn al bijna dertig en wonen nog steeds bij hun ouders. Starters hebben het niet gemakkelijk op de woningmarkt, maar ondanks protesten was het daarover akelig stil tijdens Prinsjesdag. Maar de woningnood is geen natuurverschijnsel. Wat moet er gebeuren?

Verleid ouderen om eerder te verhuizen

Huizen bouwen die betaalbaar zijn voor starters, is gezien de hoge bouwkosten en hoge grondprijzen heel lastig. Zo lang de verhuurdersheffing nog bestaat, kunnen woningcorporaties slechts mondjesmaat sociale woningbouw realiseren. Daarvoor verdienen jonge woningzoekenden uit de middenklasse trouwens net weer te veel.

[Krappe woningmarkt: 'Bouw kleinere woningen voor de oudere generatie'](#)

[Lees ook](#)

Maar, zo blijkt ook uit de woningmonitor van de Regiovisie Groningen - Assen, veel senioren blijven nog heel lang wonen in het huis waarin ze ooit hun kinderen hebben groot gebracht. „Als je senioren verleidt om te verhuizen, kun je dus veel gezinswoningen vrijspelen voor de jonge garde”, stelt Kees de Graaf uit Zuidlaren. Als journalist schrijft hij veel over architectuur en stedenbouw, daarnaast is hij in de provincie, de gemeente Tynaarlo en waterschap Hunze en Aa's actief voor de PvdA.

Maar dat verleiden is veel gemakkelijker gezegd dan gedaan, waarschuwt hij. „Deze ouderen voelen weinig voor verhuizen. Ze zijn vaak nog fit, hebben niet of nauwelijks nog hypotheeklasten, ze vinden de tuin leuk en hebben hun netwerk in de buurt.”

De woonwensen van ouderen lopen bovendien uiteen. De een wil graag in een drukke stad wonen, de ander zoekt de rust. De laatste tijd is het fenomeen 'knarrenhof' in opkomst, maar lang niet iedereen voelt er voor om in een soort woongroep te wonen. Een luxe appartement lijkt ideaal voor

deze doelgroep, maar velen geven de voorkeur aan een grond gebonden woning.

„Toch zijn er wel ouderen die wat anders willen en dat soms zelf realiseren”, zegt De Graaf. Hij wijst op het project [Ebbingehof](#) aan de noordkant van de Groningse binnenstad. „Een groep ouderen heeft zelf dit complex met huurappartementen ontwikkeld.”

‘Kijk niet alleen naar Den Haag, maar ook naar je gemeente’

Juist de gemeenten hebben een sleutelrol bij het oplossen van de woningnood, zegt De Graaf. En het treft voor de jongeren die boos zijn over de woningnood: over een half jaar zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Gemeenten hebben veel bouwgrond in handen. Volgens De Graaf hebben gemeenten nog veel te weinig oog voor de noodzaak om meer huizen voor senioren te bouwen en zo de doorstroming op gang te brengen.

‘Dure huizen zijn ook een politieke keuze’

De Graaf wijst op ‘zijn eigen’ gemeente Tynaarlo, die maar wat graag veel geld verdient aan de verkoop van bouwgrond aan projectontwikkelaars. „Neem Ter Borch, de stadswijk op grondgebied van Tynaarlo. Daar zijn veel dure huizen gebouwd. Goedkope huurhuizen en woningen voor leraren en verpleegkundigen moesten maar in de stad komen. Hetzelfde gebeurt nu in Paterswolde-Noord.”

In de Groningse wijk Hoornse Meer, die vlak bij Ter Borch ligt, liet de gemeente Groningen 35 jaar geleden zien hoe het ook kan. Onder druk van toenmalig wethouder Ypke Gietema kwamen daar veel sociale huurwoningen, hoewel ‘de markt’ eerder om dure villa’s vroeg. De Graaf: „Je kunt als gemeente dus ook met projectontwikkelaars afspreken dat ze de grond goedkoper krijgen, op voorwaarde dat er ook goedkopere huizen komen. Of huizen voor senioren. In het uiterste geval kun je als gemeente ook gewoon zelf gaan bouwen. Dan haal je meteen een paar partijen uit het proces.”

[Ter Borch brengt Tynaarlo 2,5 miljoen euro in het laatje](#)
[Lees ook](#)

Maak werk van hergebruik leegstaande gebouwen

Huizen bouwen buiten de stad gaat vaak ten koste van de natuur, in de bestaande stad stuit het vaak op bezwaren van omwonenden. Leegstaande kantoren, schoolgebouwen en fabrieken verbouwen tot woningen kan veel soelaas bieden. Het gebouw van [een voormalige technische school](#) in Groningen, op het snijpunt van de wijken Helpman en De Wijert, wordt binnenkort omgebouwd tot een complex met 75 woningen. Op het dak komen penthouses, in de hoge praktijklokalen komen loftwoningen (huizen die bestaan uit één grote ruimte met een grote vide) en er komen maisonettes en gewone appartementen. Het is niet speciaal op senioren gericht, maar het is zeer aannemelijk dat sommigen uit deze doelgroep daar wel oren naar hebben. Het biedt ruimte aan uiteenlopende woonwensen.

Ouderen hebben plan Ebbingehof rond: wonen voor en door 50+

Erik van der Veen • 4 maart 2020, 14:51 • [Groningen](#)

Deel dit artikel

Maquette van de Ebbingehof, een nieuw wooncomplex voor en door ouderen dat de komende anderhalf jaar verrijst in het Ebbingekwartier ofwel het voormalige Circus-, Boden- en Gasfabriekterrein in Groningen. Foto: Morika Kira Architects

In het Ebbingekwartier in Groningen begint binnenkort de bouw van het Ebbingehof: veertig huurappartementen voor én door ouderen.

Een groep seniore Groningers heeft acht jaar aan de plannen gewerkt. Woensdag kon hun gezamenlijke corporatie Ebbingehof bekend maken dat de financiering van het 12,5 miljoen euro vergende nieuwbouwplan rond is dankzij een lening van 3 miljoen van de gemeente Groningen. Over anderhalf jaar moet het complex klaar zijn.

Samen en tóch zelfstandig oud worden

Samen en tóch zelfstandig oud worden, is de kerngedachte achter het initiatief, zegt stichtingsbestuurster Joan Stam. De Ebbingehof verrijst rond een binnentuin en biedt diverse gezamenlijke voorzieningen. „Juist in deze tijd van individualisering willen wij terug naar de gemeenschappelijkheid”, stelt de oud-burgemeester van De Marne en voormalig wethouder van Groningen.

De aanstaande bewoners variëren in leeftijd van eind vijftig tot eind zeventig. Van de veertig appartementen, van 55 tot 155 vierkante meter vloeroppervlak, is inmiddels driekwart verzegd. De tien sociale huurwoningen zijn allemaal al toegewezen, alleen tien grotere, vrije huurappartementen zijn nog vrij maar ook daarvoor bestaat een wachtlijst.

‘Niet verpieteren in eenzaamheid’

Bewoners kiezen bewust voor de gezamenlijkheid en ‘noaberschap’ van de Ebbingehof, zeggen Stam en mede-oprichters Susan Wassenaar en voormalig Rijksuniversiteit-bestuurder Marius Kooyman. De veertig appartementen worden gebouwd rond een gemeenschappelijke binnentuin en biedt gezamenlijke voorzieningen en ontmoetingsruimtes.

Dat spreekt veel ouderen aan, constateren de oprichters. „Oók als je alleen achter blijft hoef je niet in eenzaamheid verpieteren”, schetst Stam. De veertig woningen zijn inmiddels voor driekwart verzegd. Alle tien sociale huurappartementen zijn al toegewezen. Alleen tien vrije huurhuizen zijn nog beschikbaar maar ook daarvoor bestaat al een wachtlijst.

Oók voor toekomstige generaties ouderen: dus geen koop

De stichting wijst de appartementen toe na een gesprek om te beoordelen of kandidaat-bewoners het idee achter de Ebbingehof onderschrijven.

De oprichters willen dat het complex tot in lengte van jaren blijft bestaan, ook voor komende generaties ouderen. Om die reden komen er geen koopwoningen. „We willen per se voorkomen dat projectontwikkelaars het over een jaar of tien doorverkopen. Dit blijft een huurcomplex”, zegt Stam.

Het appartementencomplex, naast het Student Hotel aan het Boterdiep, is in alle opzichten een bijzonder project, verklaart wethouder Roeland van der Schaaf de gemeentelijke steun aan het project. Niet alleen door het vijfhoekige ontwerp van architect of de mix van sociale en vrije huurwoningen, maar bovenal omdat het volledig door de aanstaande

bewoners zelf is opgezet en straks ook wordt beheerd. „Wij zijn er trots op dat we dit op deze plek mogelijk kunnen maken.”

‘Gezamenlijke bouwen door ouderen vergt lange adem’

Dat de initiatiefnemers hun plan nu realiseren, is geen geringe prestatie, weet de wethouder. Gezamenlijke huisvestingsprojecten voor ouderen zijn lastig van de grond te krijgen, blijkt ook bij vergelijkbare initiatieven als de Knarrenhof waarvoor de gemeente na jaren vergeefs zoeken nu een plek probeert te vinden in Meerstad. „Dit soort projecten vergen een lange adem en grote vasthoudendheid”, zegt Van der Schaaf. Bouwkosten zijn hoger dan voor ‘gewone’ woningen, grond is schaars en duur doordat op vrijwel alle beschikbare kavels al rechten liggen van projectontwikkelaars.

Daar kunnen de stichtingsbestuurders van meepraten. Acht jaar geleden begonnen ze met hun zoektocht, de laatste vijf jaar werd het heel langzaam concreter. „Dat heeft wel wat slapeloze nachten gekost”, zegt Stam. Naast de lening van de gemeente en een hypotheek van 7 miljoen bij de bank, legt de stichting zelf 2,5 miljoen op tafel.

Oprichters blij met plek in stad: ‘Je kunt Martinatoren zien’

De oprichters zijn dan ook blij dat de Ebbingehof verrijst op de plek van hun voorkeur: in de stad met zijn voorzieningen en levendige centrum. „Dit is weliswaar nét buiten de binnenstad, maar je kunt de Martinatoren zien”, zegt Wassenaar.